

Sygn. akt VU 1178/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z udziałem J. M., S. P. i S. S.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia

na skutek odwołania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 11 lipca 2013r. sygn. (...), (...)i (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VU 1178/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lipca 2013 roku, numer (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w D.: **S. S.** w miesiącu: grudniu 2009 roku.

Decyzją z dnia 11 lipca 2013 roku, numer (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w D.: **S. P.** w następujących miesiącach: grudniu 2009 roku, kwietniu 2011 roku, kwietniu 2012 roku.

Decyzją z dnia 11 lipca 2013 roku, numer (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracownika Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w D.: **J. M.** w następujących miesiącach: grudniu 2009 rok, kwietnia 2011 roku, kwietniu 2012 roku.

Organ rentowy podniósł, że przeprowadzona kontrola wykazała, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie uwzględnił przychodów osiągniętych przez tych pracowników, finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci bonów towarowych, świadczeń pieniężnych oraz paczek świątecznych. W latach 2009-2012 pracownicy co prawda składali oświadczenia o dochodach netto na jednego członka rodziny, ale mimo to otrzymali świadczenia z ZFŚS w jednakowej kwocie w następujących miesiącach grudniu 2009 roku – bony towarowe, kwietniu 2011 roku i maju 2011 roku – świadczenie pieniężne,

kwietniu 2012 roku - paczki świąteczne. Przy przyznawaniu świadczeń socjalnych nie stosowano kryterium socjalnego z uwagi na niskie zarobki pracowników i nie różnicowano wysokości świadczeń pomiędzy pracownikami. Powyższe świadczenia tym samym realizowane były z naruszeniem ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, co oznacza że przyznane świadczenia nie mają charakteru socjalnego i stanowią przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych. Powyższe skutkuje uznaniem, że od uzyskanego przez pracownika przychodu należy naliczyć składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne.

Płatnik składek odwołał się od powyższych decyzji, wnosząc o ich uchylenie.

Organ rentowy podniósł, że przeprowadzona kontrola wykazała, że płatnik składek w latach 2009 – 2012 zaniżył wymienione w poszczególnych decyzjach podstawy wymiaru składek, gdyż nie uwzględnił udzielonej tym pracownikom pomocy finansowej i rzeczowej - w postaci bonów pieniężnych z okazji Świąt Bożego Narodzenia w 2009r., świadczeń pieniężnych z okazji Świąt Wielkanocnych w 2011r. oraz paczek świątecznych w kwietniu 2012r.. Świadczenia te zostały wypłacone wprawdzie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, ale z naruszeniem przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych tzn. bez analizy sytuacji socjalnej i rodzinnej poszczególnych pracowników, w jednakowej wysokości, z uwagi na niskie dochody wszystkich pracowników, co oznacza że płatnik w rzeczywistości wypłacił pracownikom świadczenia związane ze stosunkiem pracy, a nie świadczenia socjalne, które jako dodatkowy przychód pracownika podlegają obowiązkowi składkowemu.

Płatnik składek odwołał się od powyższych decyzji, wnosząc o ich uchylenie. W uzasadnieniu podniósł, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne pracowników została ustalona przez płatnika prawidłowo, brak bowiem jakichkolwiek podstaw do powiększenia tej podstawy o wartości wypłaconych pracownikom bonów towarowych, świadczeń pieniężnych i paczek towarowych z okazji Świąt w latach 2009-2012r. Jedynymi przesłankami zwolnienia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów, stanowi zdaniem skarżącego okoliczność, że świadczenie zostało sfinansowane ze środków, które są przeznaczone na cele socjalne, a środki te zostały zgromadzone w ramach ZFŚS. A z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku spornych świadczeń. Świadczenia te zostały sfinansowane ze środków zgromadzonych w ramach ZFŚS przeznaczonych na cele socjalne. Dodatkowo płatnik zaznaczył, że rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. określające szczegółowe zasady wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów, nie wymaga, aby świadczenia z ZFŚS zostały przyznane pracownikom zgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych czy regulaminem ZFŚS. Zaznaczył także, że sporne świadczenia nie były świadczeniami ulgowymi w rozumieniu art. 8 ust 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a jedynie świadczeniami socjalnymi przyznawanymi w związku ze zwiększonymi wydatkami pracowników w okresie przedświątecznym i jako takie mogły być przyznane bez analizy sytuacji materialnej i osobistej pracowników, gdyż podział środków z ZFŚS według kryterium socjalnego dotyczy, jedynie świadczeń ulgowych. W tym zakresie skarżący powołał się wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008r. II PK 74/2008.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań.

Postanowieniem z dnia 16 października 2013 roku Sąd Okręgowy na podstawie art. 219 k.p.c. połączył niniejsze sprawy z odwołania płatnika od decyzji z dnia 11 lipca 2013 roku o numerach: (...), (...), (...) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D., jako pracodawca (płatnik składek), jest zobowiązany do odprowadzania składek do ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych pracowników, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

(okoliczność bezsporna).

W latach 2009-2010 obowiązywał u płatnika składek Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzgodniony ze związkami zawodowymi przez (...) Spółkę Akcyjną, z której to Spółki firma (...) przejęła część pracowników na zasadzie art. 23¹ k.p. Rozdział (...) tego regulaminu określał cele, na które mogą być przeznaczone środki funduszu, a mianowicie :

1. dofinansowanie wczasów pracowniczych;
2. dopłaty do wypoczynku urlopowego organizowanego indywidualnie przez pracownika we własnym zakresie;
3. dofinansowanie wypoczynku dzieci pracowników;
4. finansowanie pomocy rzeczowej i finansowej przeznaczonej osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub losowej;
5. finansowanie bądź dofinansowanie wypoczynku w dni wolne od pracy organizowanego w formie turystyki grupowej;
6. organizowanie i finansowanie imprez kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych oraz zakupu biletów wstępu na takie imprezy;
7. organizowanie i finansowanie imprez okolicznościowych wraz z zakupem upominków z okazji Dnia Dziecka, Nowego Roku dla dzieci do lat 18, Dnia Kobiet oraz pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę;

Rozdział (...) litera (...) pkt (...) regulaminu przewidywał, że w okresie Nowego Roku dzieci pracowników otrzymują paczki ze słodyczami. Paczkę ze słodyczami otrzymuje każde dziecko, które przed 31 grudnia danego roku nie przekroczyło 18 lat, bez względu na to czy u płatnika pracuje jeden czy oboje rodziców. Wartość upominków rzeczowych była określana na podstawie środków zaplanowanych na ten cel w rocznym planie wydatków.

8. przejazdu z wypoczynku na obszarze kraju;

9. pomocy na cele mieszkalne w postaci pożyczek;

Środkami ZFŚS administrował kierownik zakładu zgodnie z zatwierdzonym przez siebie rocznym planem wydatków uzgodnionym z zakładowymi organizacjami związkowymi.

Przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z ZFŚS była stosownie do rozdziału (...) pkt (...) regulaminu uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (dowód: regulamin – k. 40-44 verte, aneks z dnia 9.08.2004 r. k. 45).

W dniu 31 marca 2011r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D. reprezentowana przez Prezesa Zarządu D. S. wraz z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w tej Spółce tj. z (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. oraz (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. uzgodniła nowy regulamin ZFŚS w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Regulamin wszedł w życie w dniu 1 kwietnia 2011r.

Zgodnie z (...) regulaminu środki funduszu przeznacza się na finansowanie działalności socjalnej prowadzonej na rzecz pracowników i ich rodzin oraz byłych pracowników – emerytów, rencistów i ich rodzin. Jedynym kryterium, od którego uzależniono w regulaminie przyznanie oraz wysokość świadczeń z Funduszu, była sytuacja materialna oraz życiowa uprawnionych. Środki Funduszu niewykorzystane w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny. Środki Funduszu są gromadzone na odrębnym rachunku bankowym. Środkami Funduszu administruje Prezes Zarządu zgodnie z postanowieniami regulaminu. Organem wykonawczym Prezesa jest Dział (...). Wnioski o przyznanie świadczeń socjalnych składa się w Dziale (...).

W myśl (...) regulaminu przeznaczenie na określone rodzaje usług i świadczeń oraz zasady gospodarowania środkami Funduszu, a także warunki dofinansowania świadczeń socjalnych w danym roku kalendarzowym określa

porozumienie zawarte pomiędzy Prezesem Zarządu a zakładowymi organizacjami związkowymi. Z kolei usługi i świadczenia socjalne organizuje Dział (...) (dowód: regulamin k. 40-44 verte oraz 46-48).

W 2009r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D. reprezentowana przez Prezesa D. S. wraz z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w tej Spółce tj. z (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez E. P. oraz (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez W. S. zawarli ustne porozumienie w zakresie pomocy świątecznej. W porozumieniu tym strony uzgodniły, że w 2009r. każdy pracownik otrzyma pomoc finansową z ZFŚS z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkanocnych w formie dwóch bonów towarowych o wartości 80zł. i 150zł. Wszystkie bony towarowe zostały przyznane pracownikom w grudniu 2009r., z tym że mogły zostać zrealizowane do marca 2010r. Pracodawca oraz przedstawiciele związków zawodowych przed przyznaniem pomocy z ZFŚS nie analizowali indywidualnej sytuacji materialno-rodzinnej pracowników. Stwierdzili, że z uwagi na niewielką wartość udzielonej pracownikom pomocy w 2009r. oraz niskie dochody wszystkich pracowników, nie ma potrzeby jej dalszego różnicowania. Dlatego każdy pracownik płatnika w 2009r. otrzymał pomoc w takiej samej wysokości (bony towarowe o wartości 150zł. i 80zł.) (dowód: zeznania świadka W. S. – w aktach sprawy VU 1187/13-protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2014r.).

W 2009r. każde dziecko pracownika zatrudnionego u płatnika, które przed 31 grudnia nie przekroczyło 18 roku życia, otrzymało z okazji Nowego Roku jedną paczkę ze słodyczami o wartości 88,55zł., bez względu na to czy u płatnika pracował jeden z rodziców czy oboje. Przyznawanie tych świadczeń z Funduszu było przewidziane w rozdziale(...)pkt(...), a zasady jego przyznawania uregulowane szczegółowo w rozdziale(...)lit. (...) pkt (...) regulaminu obowiązującego u płatnika w latach 2009-2010 (dowód: regulamin – k. 46–48 verte akt, zestawienie wypłaconych świadczeń – k. 49, zeznania zainteresowanych– protokół rozprawy z dnia 13 marca 2014k-83)

W dniu 21 kwietnia 2011r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D. reprezentowana przez Prezesa D. S. wraz z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w tej Spółce tj. z (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez T. M. oraz (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez W. S. zawarli porozumienie w zakresie pomocy świątecznej. W porozumieniu tym ustalono, że z ZFŚS (...) Sp. z o.o. zostaną przyznane świadczenia pomocy pieniężnej na nadchodzące Święta Wielkanocne 2011r. w wysokości 300zł. dla każdego pracownika zatrudnionego u płatnika.

Pracodawca oraz przedstawiciele związków zawodowych przed przyznaniem pomocy z ZFŚS w 2011r. nie analizowali indywidualnej sytuacji materialno-rodzinnej pracowników. Stwierdzili, że z uwagi na niewielką wartość udzielonej pracownikom pomocy w 2011r. oraz niskie dochody wszystkich pracowników, nie ma potrzeby jej dalszego różnicowania. Dlatego każdy pracownik w 2011r. otrzymał od płatnika pomoc z funduszu w takiej samej wysokości tj. gotówkę w kwocie 300zł (dowód: porozumienie z dnia 21 kwietnia 2011r. – k. 65 akt, zeznania świadka W. S. – w sprawie VU 118/13 w protokole rozprawy z dnia 11 lutego 2014r. – nagranie k.167 oraz zeznania zainteresowanych w sprawie 1178/13 : J. M. k. 83 i verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.02.41 do minuty 00.03.54, S. P. k.83 verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.05.24do minuty 00.06.24, oraz S. S. k.83 verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.07.26 do minuty 00.09.18).

W dniu 3 stycznia 2012r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D. reprezentowana przez Prezesa K. C. wraz z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w tej Spółce tj. z (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez T. M. oraz (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez W. S. zawarli porozumienie w sprawie przeznaczenia i progów dochodowych pomocy z ZFŚS w 2012r.

Strony porozumienia zgodnie postanowiły, że pozostałe na koncie Funduszu środki zostaną w 2012r. przeznaczone na pomoc rzeczowo-finansową dla pracowników i byłych pracowników Spółki. Strony postanowiły, że kwota bazowa tej pomocy zostanie określona odrębnym porozumieniem. Jednocześnie w porozumieniu tym strony ustaliły progi dochodowe, od których uzależniona była wysokość przyznanej pomocy w następujący sposób:

- 1) dochód na członka rodziny uprawnionego poniżej kwoty: 1300 zł brutto: wysokość pomocy 100 % kwoty bazowej,
- 2) dochód na członka rodziny uprawnionego od 1301 do 3000 zł brutto: wysokość pomocy 80 % kwoty bazowej,
- 3) dochód na członka rodziny uprawnionego powyżej kwoty: 3001zł brutto: wysokość pomocy 60 % kwoty bazowej,

Ustalenie wysokości dochodu na członka rodziny uprawnionego nastąpić miało

w oparciu o oświadczenie składane przez uprawnionego na formularzu wg wzoru stanowiącego załącznik nr(...) do niniejszego porozumienia (§ (...) ust.(...)).

(dowód: porozumienie k. 137 załącznik nr (...) do porozumienia k. 138, zeznania świadka W. S. – protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2014r.)

W dniu 5 stycznia 2012r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D. reprezentowana przez Prezesa K. C. wraz z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w tej Spółce tj. z (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez T. M. oraz (...) (...) w (...) S.A. i (...) Spółka z o.o. reprezentowanym przez W. S. zawarli kolejne porozumienie do ZFŚS. Strony porozumienia zgodnie postanowiły, że pozostałe na koncie Funduszu środki zostaną w 2012r. przeznaczone na pomoc rzeczowo-finansową dla pracowników w formie świadczenia pieniężnego albo rzeczowego (paczka), dwa razy w roku przed Świątami Wielkanocnymi i Świątami Bożego Narodzenia, każdorazowo w wysokości równowartości kwoty 133zł. każde.

W 2012r. na podstawie zawartego porozumienia każdy pracownik płatnika otrzymał paczkę świąteczną o jednakowej wartości 133zł.

Pracodawca oraz przedstawiciele związków zawodowych przed przyznaniem pomocy z ZFŚS w 2012r. nie analizowali indywidualnej sytuacji materialno-rodzinnej pracowników, w szczególności nie ustalali, czy pomoc została przyznana zgodnie z progami dochodowymi wynikającymi z porozumienia z dnia 3 stycznia 2012r. Stwierdzili, że z uwagi na niewielką wartość udzielonej pracownikom pomocy w 2012r. oraz niskie dochody wszystkich pracowników, nie ma potrzeby jej dalszego różnicowania. Dlatego postanowili, że każdy pracownik w 2012r. otrzyma paczkę towarową o takiej samej wartości.

(dowód: porozumienie k.68 akt sprawy oraz zeznania świadka w sprawie VU 1187/13 W. S. –protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2014r. - nagranie koperta k. 167, zeznania T. M. protokół rozprawy z dnia 11 lutego 2014 roku od minuty 5.29 do minuty 16.18 k.164 wraz z nagraniem koperta k. 167) .

S. S. w Spółce z .o.o. (...) zatrudniony był od 2009 roku do 2011 roku jako nastawiacz maszyn. W spornym okresie zainteresowany prowadził samotnie gospodarstwo domowe, żona jego zmarła, nie posiadał żadnej nieruchomości rolnej. Jego zarobki kształtowały się w wysokości 1.300 złotych.(1.524,40 zł. brutto).

S. S. z ZFŚS otrzymał w grudniu 2009 roku dofinansowanie w kwocie 230 złotych

(dowód: zestawienie wypłat z ZFŚS – k. 49 akt, zeznania S. S. k.83 verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.07.26 do minuty 00.09.18 wykaz wynagrodzenia k. 50 akt sprawy).

S. P. w Spółce z o.o. (...) zatrudniony był od kwietnia 2009 roku do listopada 2013 roku, jako tokarz-frezer. W spornym okresie S. P. był bezdzietnym kawalerem, mieszkał razem z matką, nikogo nie miał na utrzymaniu. Zainteresowany był i jest nadal właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 2ha, ale nie uzyskuje z niego żadnego dochodu W czasie zatrudnienia jego wynagrodzenie oscylowało w granicach 1.400 – 1.500 złotych netto.

S. P. otrzymał następujące świadczenia z ZFŚS:

- w grudniu 2009 roku otrzymał dwa bony towarowe na kwotę 150 złotych i 80 złotych,

- w kwietniu 2011 roku – gotówkę w kwocie 300 złotych,
- w kwietniu 2012 roku paczkę towarową świąteczną o wartości 113,07 złotych.

(dowód: zestawienie wypłat z ZFŚS – k. 49 akt, zeznania zainteresowanego S. P. k.83 verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.05.24 do minuty 00.06.2, wykaz wynagrodzenia wnioskodawcy za grudzień 2012 k.51 , kwiecień 2011 k.53, kwiecień 2012 k.55 w aktach sprawy).

J. M. w Spółce z o.o. (...) zatrudniony był od 2009 roku do 2013 roku, jako szlifierz maszynowy. Zainteresowany w spornym okresie miał na utrzymaniu bezrobotną żonę oraz dwójkę uczących się dzieci. Za miesiąc grudzień 2009 roku, zainteresowany J. M. otrzymywał wynagrodzenie oscylujące w granicach 1300-1400.

Za miesiąc grudzień 2009 roku zainteresowany otrzymał wynagrodzenie 1.166, 46 złotych netto, kwiecień 2011 roku zainteresowany otrzymał wynagrodzenie w kwocie 1.761,55 złotych netto, a z miesiąc kwiecień 2012 roku –1.310,82 złotych brutto

J. M. otrzymał z ZFŚS następujące świadczenia:

- w grudniu 2009 roku dwa bony towarowe na kwotę 150 złotych i 80 złotych,
- w kwietniu 2011 roku – gotówkę w kwocie 300 złotych,
- w kwietniu 2012 roku paczkę towarową świąteczną o wartości 113,11 złotych.

(dowód: zestawienie wypłat z ZFŚS – k. 49 akt, zeznania zainteresowanego J. M. k. 83 i verte oraz nagranie protokołu rozprawy z dnia 13 marca 2014 roku k.84 od minuty 00.02.41 do minuty 00.03.5 , wykazy wynagrodzeń za poszczególne miesiące J. M. k.52,54,56 w aktach sprawy).

Za lata objęte sporem płatnik nie naliczył składek od wartości świadczeń przyznanych i wypłaconych z ZFŚS pracownikom, w tym zainteresowanym: S. S., S. P. oraz J. M. (okoliczność bezsporna).

W okresie od 11 marca 2013 roku do 10 kwietnia 2013 roku organ rentowy przeprowadził u płatnika kontrolę, która wykazała, że w latach 2009-2012 pracownicy co prawda składali oświadczenia o dochodach netto na jednego członka rodziny, ale mimo to pracownicy otrzymali świadczenia z ZFŚS w jednakowej kwocie w następujących miesiącach grudniu 2009 roku – bony towarowe, kwietniu 2011 roku i maju 2011 roku – świadczenie pieniężne, kwietniu 2012 roku - paczki świąteczne. Decyzję o przyznawaniu świadczeń podejmowały związki zawodowe w porozumieniu z Prezesem. Przy przyznawaniu świadczeń socjalnych nie stosowano kryterium socjalnego z uwagi na niskie zarobki pracowników i nie różnicowano wysokości świadczeń pomiędzy pracownikami.

(dowód: protokół kontroli z dnia - akta ZUS dotyczące decyzji nr (...) z dnia 11 lipca 2013 r.)

ZUS mając na uwadze wyniki kontroli wydał zaskarżone decyzje, w których stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wyniosła w stosunku do:

1. **S. S.**

a) w grudniu 2009 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2342,88 zł.
- ubezpieczenie zdrowotne – 2021,67 zł.

2. **S. P.**

a) w grudniu 2009 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2374,21 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2048,71 zł.

b) w kwietniu 2011 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2956,39 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2551,89 zł.

c) w kwietniu 2012 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – po 2292,14 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 1977,89 zł.

3. J. M.

a) w grudniu 2009 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – 2.527,67 zł.

- ubezpieczenie zdrowotne – 2.181,12 zł.

b) w kwietniu 2011 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – 300,00 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 258,87 zł.

c) w kwietniu 2012 r.

- ubezpieczenie emerytalno- rentowe, chorobowe oraz wypadkowe – 2.139,01 zł

- ubezpieczenie zdrowotne – 1.845,74 zł.

Płatnik nie kwestionował rachunkowych wyliczeń podstaw wymiaru składek ustalonych przez ZUS w zaskarżonych decyzjach, a jedynie twierdził, że sporne świadczenia jako świadczenia socjalne nie powinny być wliczane do podstawy wymiaru składek (okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył, co następuje:

odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Kwestia sporna w będącej przedmiotem osądu sprawie dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników podlegających, z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm. - dalej „ustawa systemowa”), ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym i z mocy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu, a także na ubezpieczenie zdrowotne z mocy ust. 1 i 6 oraz art. 83 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity- Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.).

Organ rentowy w ramach art. 41 ust. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składki, jeżeli okoliczności sprawy wskazują na to, że nie są one zgodne stanem faktycznym.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm. - dalej „ustawa systemowa”), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód, o jakim mowa w art. 4 pkt 9 i pkt 10 tej ustawy. Stosownie do powołanego wyżej punktu 9 art. 4 - użyte w ustawie określenie przychód oznacza przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Zgodnie zaś z art. 81 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób.

W świetle art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U.2012.361 j.t.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za nie wykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Treść art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że wartość bonów towarowych, środków pieniężnych oraz paczek towarowych, które pracownicy płatnika uzyskali w latach 2009 - 2012 z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFSŚ), stanowi przychód tych pracowników.

Niektóre przychody są zwolnione z podstawy wymiaru składek. Enumeratywny katalog przychodów, które nie stanowią podstawy wymiaru składek zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. I tak, zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią, **świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych**. Zważywszy, że przepis § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia ma charakter wyjątku, od ogólnej zasady podlegania obowiązkowi składkowemu każdego przychodu, to na skarżącym – a nie organie rentowym - spoczywał ciężar dowodu, że wydawane pracownikom bony mieściły się w granicach pomocy finansowej.

Definicję działalności socjalnej zawiera art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j Dz. U. z 2012, poz. 592). W myśl tego przepisu **działalność socjalna** to usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, **udzielanie pomocy materialnej-rzeczowej lub finansowej**, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Skarżący w latach 2009-2012r. wypłacił z ZFSŚ wszystkim pracownikom takie same świadczenia socjalne z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Świąt Wielkanocnych, a mianowicie:

- w 2009r. w formie dwóch bonów towarowych o wartości 150zł. i 80zł.

- w 2011r. w formie gotówki w kwocie 300zł.

- w 2012r. w formie paczek towarowych o wartości 113zł.

Bezspornym jest, że w/w świadczenia zostały wypłacone przez płatnika ze środków przeznaczonych na cele socjalne. Były to bowiem środki pochodzące z odpisu na zakładowy funduszu świadczeń socjalnych, zgromadzone na odrębnym rachunku bankowym. Nie ulega także wątpliwości, że wypłacone świadczenia stanowiły dla pracowników pomoc finansową, a zatem mieściły się w ramach szeroko pojętej działalności socjalnej. Nie mniej zakwalifikowanie danego świadczenia przyznawanego w ramach funduszu świadczeń socjalnych jako mieszczącego się w ustawowej definicji działalności socjalnej, nie oznacza automatycznie, że wypłacone świadczenie realizuje cele socjalne. O tym, czy świadczenia wypłacane z funduszu świadczeń socjalnych realizują cele socjalne decyduje treść art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Z treści tego przepisu wynika zaś, że przyznawanie **ulgowych usług i świadczeń** oraz wysokość dopłat z Funduszu **uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej** osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Wprawdzie zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, w myśl ustępu 2 art. 8 ustawy, określa pracodawca w regulaminie, ale musi przy tym bezwzględnie uwzględniać treść ust. 1 art. 8 ustawy. Pracodawca nie może zatem ustalić zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu według dowolnie wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, że przyznawanie tych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu zostało uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. A zatem obowiązujący u danego pracodawcy regulamin, który szczegółowo określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu nie może być sprzeczny z treścią ustępu 1 art. 8 ustawy, co oznacza że nie może przyznawać ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z Funduszu w oderwaniu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu (tzw. kryterium socjalne). O tym zatem czy dane świadczenie wypłacone z funduszu świadczeń socjalnych spełnia kryterium socjalne nie decyduje wyłącznie to, czy świadczenie jest finansowane ze środków Funduszu oraz jego cel (pomoc pracownikom), jak chce skarżący, ale także to czy zostało ono uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Zasady korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u płatnika w latach 2009- 2010r. były regulowane regulaminem uchwalonym przez (...) Spółkę Akcyjną. Rozdział (...) tego regulaminu określał cele, na które mogą być przeznaczone środki funduszu, a mianowicie :

1. dofinansowanie wczasów pracowniczych;
2. dopłaty do wypoczynku urlopowego organizowanego indywidualnie przez pracownika we własnym zakresie;
3. dofinansowanie wypoczynku dzieci pracowników;
4. finansowanie pomocy rzeczowej i finansowej przeznaczonej osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub losowej;
5. finansowanie bądź dofinansowanie wypoczynku w dni wolne od pracy organizowanego w formie turystyki grupowej;
6. organizowanie i finansowanie imprez kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych oraz zakupu biletów wstępu na takie imprezy;
7. organizowanie i finansowanie imprez okolicznościowych wraz z zakupem upominków z okazji Dnia Dziecka, Nowego Roku dla dzieci do lat 18, Dnia Kobiet oraz pożegnania pracowników odchodzących na emeryturę;
8. przejazdu z wypoczynku na obszarze kraju;
9. pomocy na cele mieszkalne w postaci pożyczek;

Środkami ZFŚS administrował kierownik zakładu zgodnie z zatwierdzonym przez siebie rocznym planem wydatków uzgodnionym z zakładowymi organizacjami związkowymi.

Przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z ZFŚS była stosownie do rozdziału (...) pkt (...) regulaminu **uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej** osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Regulamin w tym zakresie był powtórzeniem treści art. 8 ustawy o ZFŚS.

Natomiast w latach 2011-2012 zasady korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u płatnika określał nowy regulamin z dnia 31 marca 2011r. , obowiązujący od dnia 1 kwietnia 2011r. Treść tego regulaminu została uzgodniona przez płatnika wraz z działającymi u niego organizacjami związkowymi tj. z (...) (...) oraz (...) (...).

Zgodnie z (...) tego regulaminu środki funduszu zostały przeznaczone na finansowanie działalności socjalnej prowadzonej na rzecz pracowników i ich rodzin oraz byłych pracowników – emerytów, rencistów i ich rodzin. Jedynym kryterium, od którego uzależniono w regulaminie przyznanie oraz wysokość świadczeń z Funduszu, była sytuacja materialna oraz życiowa uprawnionych. Środkami Funduszu administrował Prezes Zarządu zgodnie z postanowieniami regulaminu, a jego organem wykonawczym był Dział (...).

Z kolei przeznaczenie Funduszu na określone rodzaje usług i świadczeń oraz zasady gospodarowania środkami Funduszu, a także warunki dofinansowania świadczeń socjalnych w danym roku kalendarzowym - w myśl (...) regulaminu- miało określać **porozumienie** zawarte pomiędzy Prezesem Zarządu a zakładowymi organizacjami związkowymi. A usługi i świadczenia socjalne miał organizować Dział (...).

Z zeznań świadka W. S., T. M. oraz Prezesa Zarządu K. C. reprezentującego płatnika w sposób jednoznaczny wynika, że pracodawca przyznając sporne świadczenia w latach 2009-2012, w ogóle nie analizował indywidualnej sytuacji każdego pracownika, mimo, że jak wynika z zeznań zainteresowanych pracownicy składali pisemne oświadczenia o swojej sytuacji, to pracodawca swoją decyzję o przyznaniu wszystkim pracownikom spornych świadczeń w jednakowej wysokości podejmował w oparciu o stosunkowo niskie dochody wszystkich pracowników osiągnane u płatnika oraz mając na względzie, iż wartość udzielonej pomocy nie była znaczna.

Takie postępowanie płatnika przy podziale i ustalaniu świadczeń z ZFŚS było sprzeczne z obowiązującymi u niego w latach 2009-2012 regulaminami. Każdy z tych regulaminów bowiem uzależniał wysokość świadczeń przyznawanych z ZFŚS od sytuacji materialnej oraz życiowej uprawnionych.

Należy zaznaczyć, że sytuacja materialna dotycząca posiadanych zasobów majątkowych i uzyskiwanych dochodów, sprowadza się nie tylko do ustalenia wysokości wynagrodzenia pracownika zatrudnionego u płatnika, ale dotyczy wszystkich osób, z którymi ten pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Sytuacja życiowa ma z natury rzeczy charakter zmienny i może ulegać w pewnych okresach życia danego człowieka pogorszeniu, np. w związku z chorobą, śmiercią członka rodziny, utratą mieszkania, utratą pracy. Sytuacja rodzinna to przede wszystkim liczba członków rodziny, z którymi pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, a ta u poszczególnych pracowników była różna.

Dopiero te wszystkie informacje pozwalają w prawidłowy sposób ustalić kryterium socjalne, którym winien kierować się płatnik dokonując dystrybucji spornych świadczeń z funduszu socjalnego.

Analiza dochodów miesięcznych pracowników wskazuje jednoznacznie, że sytuacja osobista i materialna pracowników firmy była - wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego –bardzo zróżnicowana.

I tak np.: **S. S.** w Spółce z .o.o. (...) zatrudniony był od 2009 roku do 2011 roku, jako nastawiacz maszyn. W spornym okresie zainteresowany prowadził samotnie gospodarstwo domowe, żona jego zmarła, nie posiadał żadnej nieruchomości rolnej. Jego zarobki kształtowały się w wysokości 1.300 złotych (1.524,40 zł. brutto). S. S. z ZFŚS otrzymał w grudniu 2009 roku dofinansowanie w kwocie 230 złotych

S. P. w Spółce z o.o. (...) zatrudniony był od kwietnia 2009 roku do listopada 2013 roku, jako tokarz-frezer. W spornym okresie S. P. był bezdzietnym kawalerem, mieszkał razem z matką, nikogo nie miał na utrzymaniu. Zainteresowany był i jest nadal właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 2ha, ale nie uzyskuje z niego żadnego dochodu. W czasie zatrudnienia jego wynagrodzenie oscylowało w granicach 1.400 – 1.500 złotych netto. S. P. otrzymał następujące świadczenia z ZFŚS:

- w grudniu 2009 roku otrzymał dwa bony towarowe na kwotę 150 złotych i 80 złotych,
- w kwietniu 2011 roku – gotówkę w kwocie 300 złotych,
- w kwietniu 2012 roku paczkę towarową świąteczną o wartości 113,07 złotych.

J. M. w Spółce z o.o. (...) zatrudniony był od 2009 roku do 2013 roku, jako szlifierz maszynowy. Zainteresowany w spornym okresie miał na utrzymaniu bezrobotną żonę oraz dwójkę uczących się dzieci. Za miesiąc grudzień 2009 roku, zainteresowany J. M. otrzymywał wynagrodzenie oscylujące w granicach 1.300-1400.

Za miesiąc grudzień 2009 roku zainteresowany otrzymał wynagrodzenie 1.166,46 złotych netto, kwiecień 2011 roku zainteresowany otrzymał wynagrodzenie w kwocie 1.761,55 złotych netto, a z miesiąc kwiecień 2012 roku –1.310,82 złotych brutto

J. M. otrzymał z ZFŚS następujące świadczenia:

- w grudniu 2009 roku dwa bony towarowe na kwotę 150 złotych i 80 złotych,
- w kwietniu 2011 roku – gotówkę w kwocie 300 złotych,
- w kwietniu 2012 roku paczkę towarową świąteczną o wartości 113,11 złotych.

Mimo, że jak wynika z bezspornych ustaleń Sądu, miesięczne dochody zainteresowanych przypadające na jednego członka ich rodziny oraz ilość członków rodziny były różne, otrzymali taką samą pomoc finansową z okazji Świąt z ZFŚS. Wynika stąd zatem, że ich otrzymanie nie zależało od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu, a zatem nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium.

Skarżący podnosi, że świadczenia przyznawane pracownikom w postaci bonów towarowych w 2009r. o jednakowej wysokości dla wszystkich pracowników, a w 2011r. w postaci gotówki w jednakowej wartości (300zł.) i wreszcie w formie paczek towarowych w 2012r. o wartości 113zł., mają oparcie w obowiązującym u niego regulaminie ZFŚS, co oznacza że są to świadczenia przyznawane w ramach działalności socjalnej, a jako takie są zwolnione od obowiązku opłacania od nich składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Ponadto płatnik podniósł, że są to świadczenia socjalne, a nie świadczenia ulgowe w rozumieniu art. 8 ustępn 1 ustawy o ZFŚS, a jedynie w stosunku do tych ostatnich świadczeń istnieje obowiązek ich przyznawania w oparciu o kryterium socjalne.

Stanowiska tego nie sposób podzielić. Jak już wyżej podniesiono wypłacone przez płatnika sporne świadczenia nie mają oparcia w regulaminie, gdyż zostały przyznane bez indywidualnej analizy sytuacji materialnej i życiowej pracowników, do której pracodawca był zobligowany tymże regulaminem.

Sąd w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w powoływanym wielokrotnie przez skarżącego wyroku z dnia 23 października 2008r. II PK 74/2008, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy, określający zasady przyznawania usług i świadczeń, nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy. Według jego wyraźnego brzmienia odnosi się on wyłącznie do przyznawania **ulgowych** usług i świadczeń, co powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania ze środków Funduszu. Oznacza to, że obowiązujący u pracodawcy **regulamin** może zatem przewidywać wydatkowanie środków funduszu **na inne niż ulgowe cele**, ale mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz **ustalać inne niż kryterium socjalne zasady korzystania z tych świadczeń** np. powszechnej dostępności na równych zasadach w zakresie

impres integracyjnych. Interpretacja taka znajduje uzasadnienie nie tylko w wyraźnym brzmieniu art. 8 ust. 1, ale wynika również z wykładni językowo-logicznej ustępu drugiego tego przepisu. Ustęp drugi ma szerszy zakres znaczeniowy niż ustęp pierwszy. Nie odnosi się on bowiem wyłącznie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, ale dotyczy "korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu", to znaczy dotyczy on wszystkich świadczeń (usług), które może finansować Fundusz. Zasady korzystania z nich określa regulamin "z uwzględnieniem ust. 1", co oznacza, że odnośnie do innych świadczeń niż wymienione w ustępie 1, regulamin może określać odmiennie zasady korzystania z nich. Na rzecz prezentowanego stanowiska przemawia też wykładnia funkcjonalna. Trudno bowiem przyjąć, że korzystanie z takich form działalności socjalnej, jak spotkania integracyjne, miałyby być uzależnione od tzw. kryterium socjalnego, czyli od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zaprzeczałoby to istocie tej usługi.

Należy zaznaczyć, że wbrew wywodom skarżącego, przyznane pracownikom w spornym okresie świadczenia w postaci bonów towarowych, gotówki oraz paczek towarowych były świadczeniami ulgowymi w rozumieniu art. 8 ustępow 1 ustawy o ZFŚS. Świadczeniami ulgowymi nie są tylko te świadczenia, jak chce skarżący, które pracownik otrzymuje po pokryciu jakiejś jego części, a zatem świadczenia przyznane ze zniżką. Taka wykładnia obarczona jest błędem logicznym. Pojęcie ulgowości należy odnieść nie tyle do samego świadczenia, ale do tego jak to świadczenie wpływa na całokształt sytuacji pracownika. Przyznane przez płatnika pracownikom w okresie świątecznym świadczenia w postaci bonów towarowych, gotówki oraz paczek towarowych były dla nich świadczeniami ulgowymi, gdyż dzięki tym świadczeniom pracownicy poczynili oszczędności we własnych wydatkach świątecznych o wartość tych świadczeń. Oszczędności te stanowiły dla pracowników ulgę w przygotowaniu świąt, a zatem należy uznać je za świadczenia ulgowe.

A skoro tak, to płatnik jako gospodarujący środkami funduszu, nie mógł dokonać podziału środków z funduszu na działalność socjalną w postaci ulgowych świadczeń świątecznych (bonów towarowych, środków pieniężnych i paczek towarowych) oraz przyznać tych świadczeń poszczególnym uprawnionym pracownikom w oderwaniu od kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ustępow 1 ustawy z ZFŚS, nawet gdyby pozwalała mu na to treść obowiązującego u niego regulaminu. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest bowiem ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Dodatkowo należy zauważyć, że obowiązujący u płatnika w latach 2011-2012 regulamin, nie przewidywał innych niż socjalne zasad rozdziału środków z funduszu. Jak bowiem ustalono w (...) regulaminu jedynym kryterium, od którego uzależniono przyznanie oraz wysokość **świadczeń** z Funduszu (a zatem wszystkich, a nie tylko ulgowych wymienionych w treści art. 8 ustępow 1 ustawy), była sytuacja materialna oraz życiowa uprawnionych. Nawet zatem gdyby wypłacone pracownikom w spornych okresach świadczenia socjalne, nie były świadczeniami ulgowymi, to przy takim brzmieniu obowiązującego u płatnika regulaminu, również przy ich podziale płatnik winien zastosować kryterium socjalne. Tylko bowiem wówczas pracodawca może zastosować inne niż wymienione w treści art. 8 ustępow 1 ustawy kryteria socjalne przy podziale środków z funduszu socjalnego, gdy po pierwsze przyznane świadczenie nie jest świadczeniem ulgowym i gdy zasady przyznawania takich innych świadczeń zostały uregulowane w regulaminie odmiennie niż to wynika z art. 8 ustępow 1 ustawy. Regulamin obowiązujący u płatnika przewidywał jedno, takie samo kryterium przy podziale wszystkich świadczeń z Funduszu, co wynika wprost z (...) regulaminu, a mianowicie sytuację materialną i życiową uprawnionych co stanowi tzw. kryterium socjalne. Odmiennie regulujące kwestie pomocy socjalnej porozumienia pracodawcy i związków zawodowych z 2011r. i 2012r., jako sprzeczne z treścią regulaminu, są bezskuteczne. Porozumienia te miały jedynie na celu uszczegółowienie treści regulaminu co do wysokości i rodzaju świadczeń przyznawanych w danym roku, ale w zgodzie z podstawowymi zasadami wynikającymi z regulaminu. Pracodawca i związki zawodowe nie mogły zatem rozdzielić świadczeń socjalnych w oderwaniu od kryterium socjalnego przewidzianego w regulaminie, tak jak to zrobiono.

Natomiast regulamin obowiązujący u płatnika w latach 2009-2010 w ogóle nie przewidywał pomocy rzeczowej ani finansowej dla pracowników w okresie świątecznym. Rozdział (...) w pkt (...) stanowił wprawdzie o finansowaniu pomocy rzeczowej i finansowej, ale przyznawanej osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub

losowej. Jedynym świadczeniem, które przewidywał w/w regulamin i które zostało przez pracodawcę zrealizowane w 2009r. był zakup upominków z okazji Nowego Roku dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia (rozdział (...) pkt (...) regulaminu – str. 78). Z tego tytułu dzieci pracowników płatnika, które do dnia 31 grudnia 2009r. nie ukończyły 18 lat, otrzymały po jednej paczce ze słodyczami. Przewidziane regulaminem paczki z okazji Nowego Roku przyznawane w takiej samej wysokości w ilości po jednej dla każdego dziecka pracownika, które nie ukończyło przed 31 grudnia 18 roku życia, bez względu na to, czy u płatnika pracował jeden czy dwoje rodziców, należy uznać - zdaniem Sądu - za inne niż ulgowe świadczenia w rozumieniu art. 8 ustęp 1 ustawy. Dlatego wewnętrzny regulamin mógł i określił w sposób odmienny kryteria rozdziału tych świadczeń. Tymi kryteriami była ilość dzieci i ich wiek. Tak rozdysponowane na rzecz dzieci pracowników świąteczne paczki według mających oparcie w regulaminie zasad, Sąd uznaje za prawidłowe. Słusznie zatem organ rentowy nie powiększył podstawy wymiaru składek o wartość otrzymanych przez dzieci pracowników paczek. Tym bardziej, że nie było to świadczenie przyznawane pracownikom, a li tylko ich dzieciom.

Odmiennie natomiast przedstawia się kwestia przekazanych przez pracodawcę w 2009r. na rzecz wszystkich swoich pracowników w okresie świątecznym dwóch bonów towarowych o takiej samej łącznej wartości 230zł. (jeden bon 150zł. i drugi 80zł.). Jak już wyżej wspomniano regulamin, który szczegółowo określał przeznaczenie ZFŚS w rozdziale (...), nie przewidywał takich świadczeń. Ponieważ jednak z funduszu mogą być finansowane te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna” określona w art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS, a w ramach tej definicji mieści się także udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej pracownikom, dopuszczalnym było – mimo braku regulacji tych świadczeń w regulaminie- przyznanie pracownikom w 2009r. bonów towarowych. Nie mniej jednak przyznane pracownikom przez płatnika z Funduszu bony towarowe, podobnie jak wypłacona im w 2011r. gotówka w kwocie 300zł. oraz paczki towarowe w 2012r., należy uznać za świadczenia ulgowe w rozumieniu art. 8 ustęp 1 ustawy, co oznacza, że wielkość udzielonej w ten sposób pomocy socjalnej musi być zróżnicowana w oparciu o kryterium socjalne. Jeżeli zatem miała miejsce sytuacja, że wszyscy pracownicy otrzymali bony o jednakowej wartości – tak jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie - bony te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, nie zaś ulgowe świadczenia z ZFŚS (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 16.09.2009r., I UK 121/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 133). Wypłata bonów towarowych nie mająca charakteru socjalnego stanowi przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.), który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Jest to przychód ze stosunku pracy.

W całym spornym okresie – jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego - płatnik przed przyznaniem świadczeń z ZFŚS wprawdzie wymagał od pracowników oświadczeń, ale pomimo ich złożenia, nie analizował indywidualnej sytuacji życiowej pracowników i przyznawał je w takiej samej wysokości wszystkim pracownikom.

O ile zbliżona sytuacja materialna i rodzinna pracowników prowadzi do oceny, że przyznanie im świadczeń w tej samej wysokości nie narusza art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, o tyle winna być ona rozpatrywana indywidualnie w sposób przewidziany w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, który w tym zakresie (zarówno poprzednio jak i obecnie obowiązujący) był zgodny z treścią art. 8 ustęp 1 ustawy, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Należy podkreślić, że samo posiadanie wiedzy na temat sytuacji osobistej pracowników, nie oznacza iż wypłacone tymże pracownikom z ZFŚS świadczenia spełniały kryteria socjalne. Nawet jeżeli pracodawca posiadał wiedzę na temat sytuacji pracowników, to wiedza ta nie znalazła jakiegokolwiek przełożenia na wysokość przyznawanych im świadczeń z ZFŚS. Pomimo bowiem rozeznania w sytuacji swoich pracowników, pracodawca wypłacił im świadczenia z okazji Świąt w takiej samej wysokości. A jak wyżej przedstawiono już tylko sytuacji samych zainteresowanych nie tylko nie można uznać za taką samą, ale nawet za podobną, nie mówiąc o sytuacji wszystkich zatrudnionych u płatnika pracowników.

Sytuacja pracowników płatnika w 2012r. nie uprawniała wszystkich do otrzymania pomocy w wysokości 100% kwoty bazowej, gdyż nie u wszystkich dochód na jednego członka rodziny był niższy od kwoty 1300zł. brutto, co w myśl porozumienia z 3 stycznia 2012r. uprawniało do otrzymania pomocy w takiej wysokości. Gdyby nawet jednak tak było – choć jak wynika z przedstawionego przez pracodawcę zestawienia dochodów pracowników w 2012r.,

z taką sytuacją nie mieliśmy do czynienia – a ich zarobki oraz sytuacja rodzinno-materialna były tak różne, to oznacza że porozumienie wprowadzające takie kryterium dochodu na członka rodziny, nie było dostosowane do ich potrzeb, gdyż nie realizowało kryterium socjalnego (nie różnicowało pomocy). Różna sytuacja pracowników powinna prowadzić do różnicowania świadczeń socjalnych przysługujących im z funduszu. Tymczasem obowiązujące u płatnika porozumienia w latach 2009-2012 nie pozwalały dostosować pomocy do indywidualnej sytuacji pracownika i były sprzeczne z treścią obowiązujących u płatnika regulaminów ZFŚS. Wszyscy dostawali świadczenia w jednakowej wysokości, mimo że ich sytuacja była różna. Świadczenia z funduszu powinni uzyskiwać ci pracownicy, których sytuacja socjalna jest najgorsza, a ci których sytuacja życiowa, rodzinna i materialna została uznana za dobrą mogą otrzymać z tego funduszu świadczenia w niższej wysokości, ale też mogą ich w ogóle nie otrzymać. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

W toku niniejszego postępowania płatnik nie próbował zresztą przeforsować tezy, że sytuacja pracowników była badana i miała wpływ na wysokość świadczeń socjalnych. Wręcz przeciwnie cały czas podnosił, że złożone przez pracowników oświadczenia nie stanowiły podstawy określenia kryteriów wysokości udzielanej im pomocy. Wysokość bonów towarowych w 2009r., pomocy finansowej w 2011r. oraz wartość paczek towarowych w 2012r. została uzgodniona przez pracodawcę z przedstawicielami związków zawodowych (w drodze ustnego porozumienia w 2009r. oraz w drodze pisemnych porozumień w 2011r. i 2012r.), w takiej samej wysokości dla każdego pracownika, bez względu na dochód wykazany w oświadczeniu. Porozumienia takiej treści były sprzeczne z treścią obowiązującego u płatnika w latach 2009-2010 (rozdział (...) pkt (...)) oraz w latach 2011-2012 ((...)) regulaminu. Oceny tej nie może zmienić, podnoszona przez skarżącego okoliczność, kierowania się w tym zakresie generalnie niskimi wynagrodzeniami wszystkich pracowników oraz niewielką wartością udzielonej pomocy, co ich zdaniem czyniło bezprzedmiotowym dalsze różnicowanie tej pomocy.

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, iż płatnik nie dokonał indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej każdego z uprawnionych do uzyskania spornych ulgowych świadczeń socjalnych, do czego był zobligowany treścią art. 8 ustęp 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz treścią obowiązujących w spornych okresach regulaminów ZFŚS.

Przyznanie więc przez płatnika składek spornych świadczeń bez indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników odbyło się z naruszeniem regulaminu (§(...) obecnie obowiązującego regulaminu oraz rozdziałem (...) pkt (...) poprzednio obowiązującego regulaminu) oraz art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Nie zmienia tego okoliczność, że przyznanie spornych świadczeń odbyło się za wiedzą i zgodą związków zawodowych. Płatnik składek administrując funduszem socjalnym, nie może tego czynić z pominięciem ustawy i w konsekwencji przez swoje działania uszczuplać zasoby tego funduszu, nawet jeśli odbyłoby się to przy pełnej aprobacie przedstawicieli związków zawodowych (tak. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 marca 2011 roku w sprawie III AUa 541/2010, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013r. roku w sprawie III AUa 324/13, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2012-06-20, I UK 140/12, Opubl: Legalis).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 czerwca 2012 roku w sprawie I UK 140/2012, stwierdził, że założeniem ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jest podział środków tego funduszu między uprawnionych według kryterium socjalnego, co wyklucza zasadę równości. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyraźnie wiąże wysokość przyznawanego świadczenia (będącego pomocą finansową w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy) z rozpatrywaną łącznie sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Taki zaś charakter - pomocy finansowej - miały przyznane w latach 2009 - 2012 przez płatnika wszystkim pracownikom świadczenia ulgowe z okazji Świąt. Oznacza to, że ocena zgodności wydatkowanych środków powinna obejmować w niniejszej sprawie także i to, czy przyznanie świadczeń odbyło się zgodnie z kryteriami o jakich mowa w art. 8 ust 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2009 roku w sprawie I UK 121/2009 (OSNP 2011/9-10 poz. 133) stwierdził, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie w jakim wymaga zastosowania kryterium socjalnego indywidualnie do każdego z uprawnionych, nie doznaje żadnych wyjątków.

Naruszenie przez płatnika składek przy przyznawaniu świadczeń ulgowych finansowanych z Funduszu kryterium socjalnego, legło u podstaw ustalenia przez organ rentowy nowej wyższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, przez wliczenie do niej świadczeń socjalnych wypłaconych zainteresowanym pracownikom przez płatnika z tytułu Świąt w okresie od 2009r. do 2012r.

Kwoty te są niesporne i zostały wyliczone także przez samego płatnika, a wyliczenia te zostały złożone do akt sprawy przy odwołaniach. Wprawdzie w piśmie z dnia 18 lutego 2014 roku płatnik składek podniósł, iż wartość otrzymanych przez pracowników paczek wynosi w istocie 134zł., a nie jak błędnie wskazano w piśmie procesowym z kwietnia 2012 roku 113 złotych. Pismo to nie ma jednak wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, gdyż Sąd nie może orzekać o tym, co nie jest objęte zaskarżonymi decyzjami. Tymczasem w zakresie paczek organ rentowy powiększył zainteresowanym podstawę wymiaru składek o wartości wskazane przez pracodawcę w piśmie z kwietnia 2012r. czyli 113zł.

Sporne świadczenia mimo, że zostały wypłacone ze środków ZFŚŚ zgromadzonych na odrębnym rachunku bankowym, a zatem prawidłowo pod względem formalnym i realizowały cele socjalne (pomoc pracownikom), to zostały przyznane bez faktycznej analizy indywidualnej sytuacji poszczególnych zainteresowanych, czyli bez zastosowania kryterium socjalnego, do którego odwołuje się ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz obowiązujący w tych latach u płatnika regulamin, co wyklucza zwolnienie tych świadczeń z obowiązku składkowego .

Reasumując należy stwierdzić, że płatnik rozdysponował środki Funduszu niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z Regulaminem. Ich wypłata i wysokość nie były bowiem poprzedzone ustaleniami dotyczącymi sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej każdego pracownika, któremu te świadczenia wypłacono. W istocie zatem sporne świadczenia zostały wypłacone wprawdzie z funduszu świadczeń socjalnych, lecz nie na warunkach wynikających z regulaminu, a więc nie mogą one zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20.06.2012r., I UK 140/12, Opubl: Legalis).

Zgodnie bowiem z dotychczasową linią orzecniczą Sądu Najwyższego, zwolnione od konieczności opłacania składek na ubezpieczenia są tylko takie wypłaty z zakładowego funduszu socjalnego, których dokonano z zastosowaniem kryterium socjalnego, tj. z uwzględnieniem sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14.05.2012r., I UZ 15/12, Opubl: Legalis). W wyroku z dnia 19.09.2009r.(I UK 121/09, Opubl: OSN, rok 2011, Nr 9-10, poz. 133)

Biorąc zatem pod uwagę, że sporne świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż ich otrzymanie nie zależało od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu, a zatem nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium socjalnego z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, należy uznać że świadczenia te stanowią dodatkowe wynagrodzenie pracownika, czyli przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. Nr 161, poz. 1106 ze zm.).Nie zachodzi tu przeto wyłączenie przewidziane w § 2 ust. 1 pkt 19 wymienionego rozporządzenia. (por. też wyroki: z 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNP 2006 nr 11 - 12, poz. 182 i z 16 września 2009r., I UK 121/09, OSNP 2011 nr 9 - 10, poz. 133, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 2011-10-18, III AUa 851/11, Opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2011, Nr 2-3,

str. 82, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 29.03.2011r., III AUa 541/2010, OSA 2012/3/5, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013r. roku w sprawie III AUa 324/13).

Chybionym jest zarzut skarżącego, że przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie wymagają, aby świadczenia z ZFŚS zostały przez pracodawcę przyznane pracownikom zgodnie z ustawą o ZFŚS oraz regulaminem. Rozporządzenie jako akt podwykonawczy nie może być sprzeczne z ustawą, która jest aktem wyższej rangi. Wbrew zresztą zarzutom płatnika, z treści tego rozporządzenia nie wynika bynajmniej, aby określało ono szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w oderwaniu od ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Przepis § 2 ustęp 1 pkt 19 rozporządzenia wyraźnie stanowi, że podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych **na cele socjalne** w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Użyty w tym przepisie zwrot „na cele socjalne” oznacza, że tylko te środki wydatkowane w ramach ZFŚS nie stanowią podstawy wymiaru składek, które realizują cele socjalne. Z kolei cele socjalne są realizowane wówczas, gdy ulgowe świadczenia są przyznawane pracownikom po analizie sytuacji materialno-życiowej uprawnionego, jak tego wymaga art. 8 ust 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Wobec zatem braku podstaw do uwzględnienia odwołań, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.